

Gabriele Amorth

MODLITBA RŮŽENCE

JAK SE MODLIT RŮŽENEC¹

Začínáme znamením kříže, poté se modlíme
vyznání víry: *Věřím v Boha...*

Následuje *Otče náš* a třikrát *Zdrávas*, do nichž
po jménu Ježíš postupně vkládáme slova:

... Ježíš, v kterého věříme

... Ježíš, v kterého doufáme

... Ježíš, kterého milujeme. Sláva Otci.

Každý růženec sestává z pěti desátek – tj. *Otče
náš* a *desetkrát Zdrávas*, do nichž vkládáme příslušná
tajemství ze života Ježíše a Panny Marie.

Při *společné modlitbě* se může před desátkem
ohlásit dané tajemství, například:

*V prvním radostném tajemství rozjímáme o zvěs-
tování Panně Marii.*

Každý desátek uzavíráme zvoláním:
*Sláva Otci, i Synu i Duchu svatému,
jako byla na počátku, nyní i vždycky
a na věky věků. Amen*

K tomu lze připojit tzv. fatimský dodatek:
*Pane Ježíši, odpusť nám naše hříchy,
uchraň nás pekelného ohně
a přiveď do nebe všechny duše,
zvláště ty, které tvého milosrdenství
nejvíce potřebují.*

Po skončení pěti desátek daného růžence násle-
duje modlitba *Zdrávas, Královno*.

¹ Podrobněji viz *Kancionál*: Hlavní společné modlitby – Modlitba růžence
(pozn. red.).

„Je spravedlivé připomenout syny sv. Dominika, tradiční strážce a šířitele této spásné pobožnosti.“

Rád bych se ještě zmínil o papeži **Janu Pavlu I.** (vlastním jménem Albino Luciani). Než se stal papežem, působil jako patriarcha benátský. Byl rozeným katechetou a měl všechny jeho dobré vlastnosti: prostotu, živost, švih, půvabné příklady ze života... Jak smýšlel o růženci? Dne 7. října 1973, právě u příležitosti 400. výročí ustanovení svátku Panny Marie Růžencové, se v homilii vyjádřil následovně:

„Někteří růženec kritizují, když prohlašují: je to modlitba, která se zvrhává v mechanické odříkávání, redukuje se na uspěchané, monotónní a nudné opakování Zdravasů. Nebo také: je to záležitost minulých dob, dnes už máme něco lepšího, například četbu Bible, kterou lze srovnávat s růžencem jako výběrovou mouku s otruby! Dovolte mi k tomu několik poznámek pastýře duší. Zaprvé: Krize růžence je až druhořadá; prvotní je dnes krize modlitby obecně. Lidé jsou zcela zahlceni hmotnými zájmy; na svou duši myslí velice málo. Naši existenci zaplavuje rámus. Macbeth by mohl opakovat: zabil jsem spánek, zabil jsem mlčení! Pro vnitřní život a „dulcis sermocinatio“ neboli sladké rozmlouvání s Bohem člověk jen s námahou nachází špetku času.

To je velká škoda. Juan Donoso Cortés říkával: ‚Svět se dnes ubírá špatným směrem, protože máme více bitev než modliteb.‘ Neustále se sice rozvíjejí společné liturgie, které jsou jistě velikým dobrem, ale to nestačí – je třeba vést i osobní rozhovor s Bohem.

Zadruhé: Leckdy se přehání, když se dnes mluví o modlitbě „dospělých křesťanů“. Já osobně, když mluvím o samotě k Bohu a k Panně Marii, chci být spíš dítětem než dospělým; mitra, solideo, pastýřský prsten mizejí; dospělého pošlu na prázdniny, dokonce i pana biskupa s jeho seriózním, uvažlivým a promyšleným chováním, abych dal průchod spontánní něžnosti, již má malé dítě v přítomnosti tatínka a maminky. Aspoň půlhodinku smět být před Bohem takový, jaký jsem, se svou bídou, ale i s tím nejlepším, co ve mně je: pocítit, jak se z hloubi mého bytí vynořuje ten dávný klouček, který se chce smát, povídat si a milovat Pána, který někdy pocítí i potřebu si zaplakat, aby pak mohl zakusit milosrdenství – to vše mi pomáhá se modlit. Růženec, ta snadná a prostá modlitba, mi pomáhá být opět chlapcem, a vůbec se za to nestydím.

Zatřetí: Nemusím a nechci o nikom smýšlet zle, ale přiznávám, že jsem byl často v pokušení myslet si, že ten či onen se domnívá, jak je dospělý, a to jen proto, že kdesi od zeleného stolu kritizuje ostatní. Měl jsem chuť mu odpovědět: Ale kdepak zralý! Co se týče modlitby, tak jsi jen puberták v krizi, zklamaný a vzpurný, který ještě

nestrávil agresivitu toho protivného věku! Ale Bůh mi odpust' všechny mé opovážlivé soudy o druhých!“

Následně tehdy ještě biskup Luciani elegantně vyvrací všemožné námitky proti růženci:

„Růženec jakožto repetitivní modlitba? Otec Foucauld říkával: ‚Láska se vyjadřuje málo slovy, jež opakuje stále dokola.‘

Máme Bibli? Ale jistě, ona je přece ‚quid summum‘, náš největší poklad. Nicméně ne všichni jsou připraveni ji číst, ne všichni si na to najdou čas. Navíc i těm, kteří ji čtou, prospěje příležitostně o ní mluvit s Pannou Marií – tedy pokud věříme, že je naší matkou a starší sestrou ve víře. Můžeme ji vyzývat v různých chvílích, na cestách, na ulici, v dobách zvláštní nouze. Četbu Bible mnohdy pojmáme spíše jako studium, zatímco rozjímání a vychutnávání růžencových tajemství může být hlubokým rozjímáním Božího slova, jež se nám pak stává skutečným duchovním pokrmem.

Nudná modlitba? Přijde na to. Může to být i modlitba plná radosti a veselí. Naučíme-li se k ní přistupovat správně, stane se růženec pohledem upřeným na Marii, a to čím dál intenzivnějším, jak pokračujeme v modlitbě. Může se stát refrénem, který tryská ze srdce a opakováním zjemňuje duši jako nějaká píseň.

Růženec coby chudá modlitba? A jaká je pak modlitba ‚bohatá‘? Růženec je řada Otčenášů, což je modlitba, kterou nás naučil Ježíš; dále série Zdravasů, což je Boží pozdrav Marii prostřednictvím anděla. Každý desátek uzavírá Sláva Otci, což je chvála Nejsvětější Trojice. Chtěli byste snad místo toho nějaké překomplikované teologické výplody? To by se nehodilo pro chudé, staré ani prosté lidi. Růženec vyjadřuje víru bez umělých problémů, bez subtilností a honosných obrátů; pomáhá nám odevzdat se Bohu a velkoryse přijmout bolest. Jistě, Bůh působí i skrze teology, ale k rozdělení svých milostí používá především své maličké a pokorné, zkrátka všechny ty, kteří se odevzdávají jeho vůli.“

Na otázku vztahu mezi růžencem a Bibli odpovídá Jan Pavel I. prostě:

„Růženec v podstatě sestává z Božího slova: tajemství jsou evangelní rozjímání; modlitby Zdravas a Otče náš jsou texty evangelia.“

Papež také nabízí souhrnný pohled na obsah růžence, tj. na tajemství, jež se v něm kontemplují. Když 1. října 1975 promlouval v Pompejích u příležitosti 100. výročí obrazu Panny Marie Růžencové, prohlásil:

„*Ke slavným tajemstvím*: Kristus nevstal z mrtvých jako solitér;... záhy po něm přichází Panna Maria.

K bolestným tajemstvím: Jsme... spoludědicové Kristovi, máme-li skutečně účast na Kristových utrpeních, abychom měli podíl také na jeho slávě (srov. Řím 8,17). To je důvod, proč v růženci kontemplujeme i Mariiny bolesti..., jež v jistých chvílích zakouší těžké zkoušky. *K radostným tajemstvím*: Život s bolestmi zná našťestí také radosti; Mariiny radosti si připomínáme v radostných tajemstvích. Při zvěstování nebylo radostí jenom to, že poznala své zvláštní vyvolení od Boha, ale také to, že s rozvážnou zodpovědností přijala ono veliké poslání... Ježíšovo narození s jeho zvláštními okolnostmi jí přináší nevýslovnou radost...“

Když se zeptáme: k čemu ale slouží těch pět zrnků na přívěsku růžence, nad tím malým křížkem? Není to jen ozdoba?

I na tuto otázku podává patriarcha Luciani uspokojivou odpověď. V promluvě o modlitbě k sestřám kanosiánkám v Sant'Alvise v roce 1976 prohlásil:

„Nejde o to, abychom přidávali nové a nové modlitby, ale spíše využívejme ty běžné. Například jen málo lidí používá dobře první zrnka svatého růžence. Někteří – a v tom je plná svoboda – na prvním zrnku říkají Credo s úmyslem, aby byli pevní v pravdách zjevených

Bohem. Tři následující zrnka naznačují tři Zdrávasy, jimiž prosíme, abychom si uchovali tři základní ctnosti:

1) Zdrávas Maria... *Ježíš, v kterého věříme*: Prosíme o to, aby Pán rozmnožil naši víru.

2) Zdrávas Maria... *Ježíš, v kterého doufáme*, aby Pán posílil mou naději.

3) Zdrávas Maria... *Ježíš, kterého milujeme*, aby se ve mně rozhořel oheň lásky.

Posledním zrnkem před jednotlivými desátkami vzdáváme slávu Nejsvětější Trojici.“

Řekněme si upřímně: kdo na to kdy opravdu myslí?

Věřím, že všichni známe něžnou a vytrvalou oddanost **Jana Pavla II.** růženci, jeho zamilované modlitbě. V apoštolském listě *Rosarium Virginis Mariae* doplnil růženec o tajemství světla. Podívejme se na úryvek z jeho listu, který opět zmiňuje dominikány:

„Dějiny růžence ukazují, jakým způsobem byla tato modlitba používána (zvláště řádem dominikánů) v těžkých dobách církve, vyvolaných šířícími se herezemi. Dnes stojíme před novými výzvami. Proč bychom dnes neměli s vírou našich předků vzít růženec opět do rukou? Modlitba růžence má stále svou sílu a zůstává

nezanedbatelnou součástí pastorační výstroje každého dobrého evangelizátora.“

Podle Jana Pavla II. je růženec kontemplováním Kristovy tváře ve škole jeho svaté Matky, a proto modlit se růženec není nic jiného, než spolu s Marií kontemplovat Kristovu tvář.

Také papež **Benedikt XVI.** mluvil vícekrát o růženci. Shromáždil jsem několik jeho výroků k tomuto tématu, které lze jednotlivě použít i jako podklad pro denní rozjímání.

– Svatý růženec není jen pobožností z dávných dob, něco jako prastará modlitba, na niž můžeme jen nostalgicky vzpomínat. Naopak, růženec zakouší nové jaro. To je jistě jedno z nejvýmluvnějších znamení lásky, kterou chovají generace mladých vůči Ježíši a jeho matce Marii.

– V současném tak rozptylujícím, disperzivním světě nám tato modlitba pomáhá klást Krista do středu, jako to dělala Panna Maria, která v srdci rozjímala o všem, co se říkalo o jejím Synu, ale i o jeho slovech a skutcích.

– Modlíme-li se růženec, ožívají nám významné momenty dějin spásy; procházíme jednotlivými etapami Kristova poslání.

– S Marií se srdce zaměřuje na tajemství Ježíše Krista. Kristus se stává středem našeho života, naší doby, našich měst, a to prostřednictvím kontempace jeho svatých tajemství radosti, světla, bolesti a slávy.

– Kéž nám Maria pomáhá přijímat milost, jež přýští z těchto tajemství, aby skrze nás mohla „zavlažit“ naši společnost, počínaje každodenními vztahy, a očistit ji od mnoha negativních sil, aby byla schopna otevřít se Boží novosti.

– Když se modlíme růženec autentickým způsobem, nikoli jen mechanicky a povrchně, ale z hloubi srdce, přichází pokoj a usmíření. Růženec v sobě obsahuje uzdravující moc Nejsvětějšího Jména Ježíš, které s vírou a láskou vyzýváme uprostřed každého Zdrávasu.

– Pokud růženec nechápeme jen jako mechanické opakování běžných formulek, stává se biblickým rozjímáním, které nás provádí událostmi Pánova života ve společnosti blahoslavené Panny a pomáhá nám je uchovávat v našem srdci, jak to dělala ona.

– Třebaže dnes končí tento měsíc (říjen), ať neskončíme s tímto dobrým zvykem; naopak, ať vaše modlitební úsilí pokračuje s ještě větší láskou, aby tak ve škole Mariině zářila lampa víry stále víc, a to v srdcích křesťanů i v jejich domovech.

– Vaši modlitbě růžence svěřuji ty nejnaléhavější úmysly mé služby, potřeby církve i velké problémy

lidstva: mír ve světě, jednotu křesťanů a dialog mezi všemi kulturami.

A nakonec **papež František**. Nejdůležitější slova, která dosud řekl o růženci, jsou podle mě ta, jež napsal vlastní rukou v předmluvě k italskému vydání knihy *Růženec – modlitba srdce*, jejímž autorem je jeho sekretář otec Yoannis Lahzi Gaid, kněz koptského katolického ritu. Papež tam píše:

„Růženec je modlitba, která ustavičně provází můj život; je to též modlitba prostých lidí a světců... Je to modlitba mého srdce.“

Tato slova, napsaná vlastnoručně a příznačně datovaná 13. května 2014, kdy slavíme svátek Panny Marie Fatimské, jsou pozvánkou k četbě knihy, již papež František stvrdil svým podpisem.

Nikoho z těch, kdo znají papeže z jeho skutků a slov, Františkova slova nepřekvapí. Už jsme si zvykli na jeho časté návštěvy *Salus Populi Romani*, mariánského obrazu uctívaného v bazilice Santa Maria Maggiore (papež František se tam chodíval modlit před každou zahraniční cestou a také hned po svém návratu – pozn. red.). Známa je i jeho úcta k „Panně Marii rozvazující uzly“ na obrazu z ně-

meckého Augsburgu, kterou zavedl v Argentině a přivezl si ji i do Vatikánu.

A pokud jde o růženec, když v březnu 2014 monsignore Alfred Xuereb vzpomínal do mikrofonu vatikánského rozhlasu na první rok Františkova pontifikátu, dosvědčil:

„Neztrácí ani minutu! Pracuje neúnavně. A když cítí potřebu na chvíli se zastavit, nezavře oči, aby nic nedělal: posadí se a modlí se růženec. Mám za to, že se modlí aspoň tři růžence denně. A prozradil mi: ‚To mi pomáhá se uvolnit.‘ Pak se pustí znovu do práce.“

STRUČNÉ DĚJINY RŮŽENCE

Všechno začalo v klášterech. V nich se odevádáno recitovalo sto padesát Davidových žalmů. Nicméně pro některé mnichy, stejně jako pro lidi, kteří do klášterů docházeli, nebylo snadné naučit se z paměti všechny žalmy; mnozí neuměli číst ani psát. A tak kolem roku 850 jeden mnich irského původu navrhl recitovat místo žalmů sto padesát Otčenášů. A tak se dělo. Věřící a mniši se řídili radou irského řeholníka a začali různými způsoby jednotlivé modlitby počítat. Někdo začal používat sto padesát kamínků, jiný provázky a další zase uzlíky. Na křesťanském Východě takhle počítali invokace tzv. Ježíšovy modlitby.

Přešly roky a z uzlíků či kamínků se stal růženec (míněno šňůra s uzly či korálky). Ve 13. století cisterciáckí mniši navrhli novou formu modlitby, kterou nazvali také růženec, protože jim připomínala věnec mystických růží pro Matku Boží. Zasluhou svatého Dominika pak bylo, že uvedl růženec více ve známost. V roce 1214 jako první představil růženec

Panny Marie coby nástroj, který měl křesťanům pomáhat v boji proti herezím.

Ale to ještě nebyla zavedena biblická tajemství, jak je známe dnes. K nim musíme pokročit až do 13. století. Různí teologové už delší dobu studovali sto padesát žalmů jakožto skrytá proroctví o Ježíšově životě. Od studia žalmů se tak dospělo k vypracování žaltářů našeho Pána Ježíše Krista a rovněž k chválám Panny Marie. A tak se během 13. století vyvinuly čtyři různé žaltáře: sto padesát Otčenášů, sto padesát andělských pozdravení, sto padesát chval Ježíše a sto padesát chval Panny Marie.

Kolem roku 1350 byla modlitba *Zdrávas, Maria* doplněna do podoby, jak ji známe dnes. Zasluhu na tom má řád kartuziánů, který spojil andělské pozdravení s pozdravem Alžběty a na konec připojil „Svatá Maria, Matko, Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen“.

Ve 14. století pak cisterciáci, zejména ve francouzské oblasti Trèves, začali do růžence vkládat za jméno Ježíš dodatky, aby modlitba obsáhla celý Kristův život.

Kolem poloviny 14. století nastal další posun. Jeden kartuzián z Kolína, jmenoval se Heinrich Eger von Kalkar, zavedl, aby se před každým mariánským desátkem recitovala modlitba Otče náš. Tato praxe se rychle rozšířila po celé Evropě.

Opět v kartouze v Trèves na začátku 15. století zavedl Dominique Hélión růženec, v němž se za jméno Ježíš vkládalo padesát vět, které připomínaly jeho život. A podle vzoru Heinricha von Kalkara byly myšlenky rozděleny do skupin po deseti s jedním Otčenášem na začátku každé skupiny.

Mezi lety 1435 a 1445 sestavil Dominique pro vlámské kartuziánské bratry, kteří recitovali mariánský žaltář, sto padesát vět rozdělených do tří oddílů, jež odpovídaly evangeliu o Kristově dětství, o jeho veřejném působení a o jeho umučení a vzkříšení.

V roce 1470 dominikán Alain de la Roche na základě styků s kartuziány, od nichž se naučil modlit růženec, založil první *Růžencové bratrstvo*, čímž tuto formu modlitby rychle rozšířil: Růženec, do něhož se uprostřed Zdrávasů vkládaly podněty a myšlenky k rozjímání, se nazýval „nový“, zatímco růženec, který sestával čistě jen z opakovaných Zdrávasů, se nazýval „starý“. Kromě Alaina de la Roche se sluší připomenout sv. Petra z Verony, dominikána, jenž se zasloužil o šíření *Růžencového bratrstva*. Alain de la Roche omezil počet tajemství na patnáct (rozdělil je na radostná, bolestná a slavná), a jak už bylo řečeno výše, až Jan Pavel II. (velký apoštol růžence) zavedl tajemství světla o Ježíšově veřejném působení: učinil tak apoštolským listem *Rosarium Virginis Mariae* (2002).

Dominikáni byli velkými šířiteli růžence ve světě. Vytvářeli různá růžencová společenství, kromě již zmíněného *Růžencového bratrstva* (1470), např. *Bratrstvo ustavičného růžence* (nazývané též „modlitební stráž“, založené v roce 1630 otcem Timotejem de'Ricci, který se snažil naplnit růžencem všechny denní i noční hodiny, po všechny dny v roce). Známe je i *Bratrstvo živého růžence*, založené v roce 1826 dominikánskou terciářkou a propagátorkou misí jménem Pauline-Marie Jaricot.

Středověké uspořádání růžence bylo s nástupem renesance postupně opouštěno. Konečnou podobu dostal růženec v roce 1521, a to díky dominikánovi Albertu di Castellovi.

Svatý Pius V., který měl rovněž dominikánskou formaci, byl prvním „papežem růžence“. V roce 1569 popsal bohaté plody, které sv. Dominik touto modlitbou sklízel, a vybídl všechny křesťany, aby ji hojně používali. Lev XIII. se svými dvanácti encyklikami o růženci byl zajisté druhým „papežem růžence“. V jeho době si Panna Maria povolala jako apoštola růžence i muže jménem Bartolo Longo⁸, původem právníka a okultistu, vyznavače spiritistických seancí, který se stal po svém obrácení zakladatelem baziliky Panny Marie *Růžencové* v Pompejích a mnoha dalších charitativních děl

⁸ V roce 2025 byl svatořečen papežem Lvem XIV. (pozn. red.).

a velmi se zasloužil o obnovu lidských srdcí v této zbídačelé oblasti poblíž Neapole.⁹

Zkrátka od roku 1478 do současnosti bychom napočítali více než dvě stě papežských dokumentů o růženci.

V mnoha zjeveních Panna Maria sama ukázala a doposud ukazuje, že růženec je po mši svaté nejpotřebnější modlitba pro dobro lidstva. Při zjevení v Lurdách v roce 1858 měla sama na ruce dlouhý růženec. Ve Fatimě v roce 1917 a nyní už více než čtyřicet let v Medžugorji zve denně všechny poutníky k modlitbě růžence.

⁹ O jeho pozoruhodném životě a díle viz kniha: Marek Woś, *Bartolo Longo: Apoštol růžence a zakladatel baziliky v Pompejích*, Paulínky 2025 (pozn. red.).

OBSAH

Úvod	5
Jak se modlit růženec.....	7
RADOSTNÁ TAJEMSTVÍ	9
Zvěstování Panně Marii.....	11
Maria navštěvuje svou příbuznou Alžbětu	15
Ježíšovo narození v Betlémě	20
Ježíš je představen v chrámu.....	25
Ježíš nalezen v chrámě.....	29
TAJEMSTVÍ SVĚTLA	35
Ježíš byl od Jana pokřtěn.....	37
Ježíš zjevuje svou moc na svatbě v Káně.....	40
Ježíš hlásá Boží království.....	45
Ježíšovo proměnění na hoře	52
Ježíš ustanovuje eucharistii.....	56
BOLESTNÁ TAJEMSTVÍ	63
Ježíš se modlí v Getsemanské zahradě.....	65

Ježíš je bičován.....	69
Ježíš je korunován trním.....	71
Ježíš jde na Kalvárii.....	73
Ježíš umírá na kříži	76
SLAVNÁ TAJEMSTVÍ	81
Ježíš je vzkříšen z mrtvých.....	83
Ježíš vystupuje do nebe.....	87
Seslání Ducha svatého	90
Maria je vzata s tělem i duší do nebe.....	93
Korunování Panny Marie.....	97
DODATKY	101
Papežové, kteří měli v úctě svatý růženec.....	103
Stručné dějiny růžence	120